

Barbara Surma
Akademia Ignatianum

„Rodzina i szkoła wobec wyzwań cywilizacyjnych”

Sprawozdanie z konferencji
w MSWE w Tarnowie

Katedra Nauk o Wychowaniu Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie zorganizowała w dniu 13 czerwca 2013 roku konferencję na temat rodziny i szkoły w obliczu wyzwań cywilizacyjnych. Uczestnikami wyżej wymienionej byli zaproszeni wykładowcy, a słuchaczami przede wszystkim studenci pedagogiki, nauczyciele szkół województwa tarnowskiego i rodzice. Swoją obecnością zaszczylicili konferencję przedstawiciele władz miasta Tarnowa oraz kuratorzy i metodycy tarnowscy.

Po uroczystym otwarciu, Dyrektor Zespołu Spraw Społecznych i Prawa Administracyjnego w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, mgr Barbara Sochal, w zastępstwie Marka Michalaka Rzecznika Praw Dziecka odczytała jego list skierowany do uczestników konferencji. Zwrócono w nim uwagę na kryzys wartości oraz na potrzebę prowadzenia dialogu między rodzinami a szkołą. W edukacji, istotne jest, aby nie podważać ani autorytetu rodziców, ani nauczycieli. Należy podnosić kompetencje rodzicielskie, prowadzić działania wspomagania dzieci w rozumieniu i poznawania siebie oraz rzeczywistości jako zespołu wartości. Rzecznik Praw Obywatelskich skupił również swoją uwagę na rolę dorosłego, który ma być przewodnikiem we współczesnym podmiotowym podejściu do wychowania. Te dwie instytucje: rodzina i szkoła, mają współpracować z sobą, by w dobie zagrożeń cywilizacyjnych pomagać dzieciom w tworzeniu własnej tożsamości.

Dr Barbara Klasińska z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, zaproponowała słuchaczom przeanalizowanie przemian, jakie do-

konaly się na przestrzeni wieków w pedagogicznym podejściu do wychowania w rodzinie. Wystąpienie zatytułowane „Pedagogia rodzinna w kontekście przemian współczesnego świata” było oparte na analizie istoty wychowania w rodzinie preindustrialnej, industrialnej i postindustrialnej. Współczesna rodzina, nazwana ponowoczesną jest zdefiniowana jako mała, niepełna, mieszkająca samodzielnie, nieutrzymująca kontaktów z szerszą rodziną, zamknięta, a zasady i normy nie są już tak ważne, jak były w rodzinach pre- lub industrialnej. Przemiany dokonujące się w rodzinie mają bezpośredni wpływ na wychowanie i trudności z nim związane, które należy brać pod uwagę w procesie edukacyjnym.

Kolejny referat wygłosiła dr Barbara Surma z Akademii Ignatianum w Krakowie na temat: „Zjawisko globalizacji a kształtowanie tożsamości kulturowej dziecka”. Punktem wyjścia zrozumienia problemu kształtowania tożsamości kulturowej dziecka było przybliżenie pojęcia globalizacji, które obecnie stanowi dla wielu słowo-klucz. Trzeba stwierdzić, że odgrywa ono znaczącą rolę w dyskusjach reprezentantów nauk społecznych, polityków, ekonomistów oraz przedstawicieli szeroko rozumianych nauk humanistycznych. Dla każdej z tych grup globalizacja przybiera inny wymiar. Pojęcie to nie jest jednoznacznie zdefiniowane. Dla pedagogów istotnym będzie zrozumienie globalizacji, które można rozpatrywać jako negatywne lub pozytywne zjawisko. To ostatnie prowadzi do zrozumienia współzależności poszczególnych regionów świata i współistnienia różnych kulturowo społeczeństw. Zaakceptowanie odmienności i integracja jest celem współczesnego wychowania. Odmiennosc nie musi przyczyniać się do braku tolerancji czy dominacji kulturowej. Konsekwencją globalizacji, w negatywnym ujęciu, może być rozpowszechnienie kulturowych standardów Zachodu i homogenizacja świata. Rzeczywistość kreowana przez mass media, pełna brutalności, nastawiona na konsumpcjonizm, piękno ciała i młodość, natychmiastowość oraz wielokulturowość jest wyzwaniem dla rodziny i szkoły. Jednym z rozwiązań jest kształtowanie tożsamości kulturowej dziecka, wywodzącej się z rodzimej kultury i wartości najbliższego otoczenia. Tam, gdzie występuje zróżnicowanie grup społecznych, kulturowych, religijnych i etnicznych należy prowadzić edukację regionalną i międzykulturową. Globalizacja i wielokulturowość przyczynia się do większej świadomości własnej tożsamości oraz poczucia przynależności. Brak wiedzy na temat własnej kultury i jej wartości może prowadzić do jej odrzucenia na rzecz asymilacji nowej, obcej kultury, do homogenizacji, fragmentaryzacji i hybrydyzacji.

Ks. Karl Stehlin poruszył natomiast bardzo aktualny problem związany ze zjawiskiem *gender*. Jego wystąpienie dotyczyło tematu: „Wpływ gender na kształtowanie tożsamości wychowanków”. Po przedstawieniu

kilku też stawianych przez zwolenników gender w sposób sugestywny obalał je, opierając się na nauce Kościoła. Jednocześnie wskazywał, jaki mogą przynieść skutek w kształtowaniu tożsamości płciowej młodego człowieka.

Przedstawicielem Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie był mgr Rafał Fudala, który zaprezentował wyniki badań na temat małżeństw wielokulturowych. Temat jego wystąpienia to: „Z obcym pod jednym dachem, czyli edukacja wielokulturowa w rodzinach”. Zwrócił uwagę, że wielokulturowość otwiera współmałżonków na dialog i współdziałanie na rzecz wychowania do wartości.

Prof. dr hab. Julian Dybiec, kierownik Katedry Nauk o Wychowaniu, organizator i inicjator konferencji, przedstawił obraz rodziny w kontekście przemian historycznych. Swoją uwagę skoncentrował wokół kilku pytań: Co to jest rodzina? Co rozumiano przez rodzinę? Jak funkcjonowało małżeństwo? Jakie wydarzenia współczesne wpływają na obraz rodziny?

Kolejni prelegenci to ks. Tadeusz Michalik, wizytator Wydziału Katechetycznego w Tarnowie, którego wystąpienie było zatytułowane „Kościół a szkoła”. Zwrócił w nim uwagę, że obecna fala krytyki kościoła osłabia jego rolę i funkcję wspierania wychowania w szkole i rodzinie. Dr Krzysztof Polak z Instytutu Pedagogiki UJ w Krakowie, przedstawił aspekty poczucia bezradności wśród nauczycieli, na przykładzie badań własnych. Dr Edyta Pindel z MWSE zaproponowała temat: „Interakcje dziecka ze środowiskiem społecznym w kontekście kształtowania się jego odporności psychicznej”. Na zakończenie uczestnicy konferencji mogli zapoznać się z sylwetką i działalnością Jakuba Bojki, którą przedstawił dr Andrzej Skowron.

Temat dotyczący rodziny i szkoły w dobie przemian cywilizacyjnych jest często podejmowany przez pedagogów, bowiem zauważane zmiany mają wpływ na proces edukacyjny. Świadomość problemów jest pierwszym krokiem w dostosowaniu się do aktualnych potrzeb dzieci i ich rodziców. Wszyscy musimy nauczyć się żyć w tak szybko zmieniającej się rzeczywistości.